

der denne Mand, blev der jo netop fra hans Side fra Begyndelsen til Enden gjort de stærkeste Anstrengelser for, at Løftet kunde blive holdt, og der ingen Overskridelser skulde finde Sted.

Straks da Loven var vedtagen, skrev han til Direktionen, at nu maatte de foranstalte Tegninger og nøjagtige Overslag, og saa maatte de snarest muligt indsende bindende Tilbud fra Entreprenører over hele Beløbet og hele Anstalten, for at man kunde have Sikkerhed for, at Overskridelser ikke fandt Sted. Direktionen svarede imidlertid — jeg skal nævne, at det var ved en Skrivelse af 27de April — at de vare nødte til at begynde med enkelte af Bygningerne, uden at de havde dette samlede Overslag, og uden at de havde faaet alle Tilbud fra Entreprenørerne; Bygningerne for arbejdsføre Mænd og for Administrationen maatte man begynde paa straks af mange Grunde, og derfor kunde de ikke vente paa dette samlede Tilbud, der allertidligst kunde komme i Slutningen af Sommeren. Senere indberettede Direktionen — jeg tror i Februar Maaned næste Aar — at de maatte bede om Tilladelse til at udbyde Arbejdet i delt Entreprise, hver Bygning for sig og hvert Haandværk for sig, det vilde lette det og gøre det billigere og hjælpe de smaa Haandværkere til at konkurrere, og saa føjede Direktionen til: For saa vidt Ministeriet er bange for, at det ikke derved faar det samlede Oversyn over det hele, og er bange for Overskridelser, kunne vi berolige Ministeriet, der bliver ikke Tale om Overskridelser. Jeg tror ikke, nogen som helst Minister under disse Omstændigheder vilde have sagt: Jeg forlanger alligevel, at forinden man begynder at bygge, skal der være et samlet Overslag. Man maa jo her huske paa, at det er ikke noget Statsforetagende, ved hvilket Staten har juridisk og moralsk Ret til at stille Krav. Her er Tale om en selvejende Institution, som laaner Penge af Staten, og ikke paa saa særdeles billige Vilkaar afdrager disse Penge, som sely har sin Forretning at styre, og over for hvilken det er Statens moralske Pligt ikke at gøre Stillingen dyrere og vanskeligere for Institutionen end nødvendigt og ikke ved ugrundet Mistanke eller Principrytteri eller paa anden Maade blande sig i Institutionens Ansiggender, før det viser sig nødvendigt. Direktionen var jo ganske sikkert ogsaa i god Tro, da den afgav denne Erklæring i Februar 1899, og den kunde have nogen Grund til at være det, forekommer det mig, thi alle de Licitationer, som da

havde fundet Sted, vare gaaede ned under den kalkulerede summariske Opgørelse, som Arkitekten havde udarbejdet i Juli Maaned forrige Aar.

Men saa kom Lockouten; nu er det jo ganske vist paa ingen Maade min Mening at ville sige, at den er Skyld i hele Misæren, det har heller ingen paastaet, men jeg tør nok sige, at den for en Del er Skyld deri, ikke blot ved det store Rentetab ved Arbejdets Forsinkelse, men ogsaa paa mange andre Maader, direkte og indirekte. Efter den Tid kunde intet Arbejde bortliciteres til den Sum, hvortil det var kalkuleret. Ogsaa Arbejdsmandenes Fordringer steg fra den Tid i høj Grad; før var Daglønnen 1½ Kr.; Folk tilbød sig selv til den Pris, men inden Arbejdet sluttede, var den gaaet op til 3½ Kr., og endda vare de vanskelige at faa. I Løbet af ganske faa Maaneder steg alene Jernet med 40 pCt. Fra den Tid af — det maa jeg indrømme — mener jeg ganske vist, at Direktionen maatte have kunnet se, at den bevilgede Sum ikke slog til, og det er Direktionens Fejl, at den ikke foranstaltede en nøjagtig Opgørelse over det hele straks og foranstaltede Sagen klart belyst, saaledes at denne kunde have foreligget klart belyst i Efteraaret 1899, da Rigsdagen samledes, saa havde Sagen været i bedre Gænge.

Derimod kan jeg ikke indrømme, at det kan falde den afgaaede Minister til Last. Hver Gang han spurgte, fik han det Svar: Der sker ingen Overskridelse, og da man ikke kan forlange, at han skal være Overingeniør og Overarkitekt og staa ved Arbejdet Dag efter Dag, saa havde han Grund til at blive forbavset og ilde berørt, da man saa sent som til Marts, altsaa lidt før Rigsdagssamlingens Slutning, meddelte ham, at der alligevel skete en Overskridelse paa ikke mindre end 150,000 Kr. Naturligvis kunde Ministeren jo godt sige sig selv, at efter Lockouten, de store Prisfordryelser paa mange Omraader, maatte der ske Overskridelser paa enkelte Poster, men til Gengæld havde han faaet at vide, at Direktionen havde opgivet forskellige Anlæg, som man fra Begyndelsen havde ønsket at faa, men som dog ikke vare absolut nødvendige, nemlig det elektriske Lysanlæg og Dampvadskeriet. Her har man ganske vist sagt: Jamen, det havde de slet ikke Lov til at slette. Man har spurgt Ministeren: Har du givet dem Lov til at slette disse Ting af Overslagssummen? Jeg maa svare, at det havde de Lov til at slette, og Ministeren kunde